

BKK2202 Helytörténet szeminárium

2025/26-os tanév, tavaszi félév

Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer

A tantárgy teljesítésével a hallgató képes a múlt és jelen társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális folyamatairól, hagyományairól többszempontú, tárgyilagos érveléssel alátámasztott véleményt alkotni, ezekkel kapcsolatos problémákat megfogalmazni; képes a múlt eseményeit és jelenségeit a saját történelmi összefüggésükben értelmezni, illetve a jelen viszonyait kapcsolatba hozni a múltban történtekkel. Képes a múlt lokális és országos szintű folyamatai összefüggéseinek felismerésére. A szűkebb pátria történelmi, kulturális örökségének megismerése révén erősödik a haza iránti elkötelezettsége. Tud forráskritikát végezni és különbséget tenni a források között hitelesség, típus és szövegösszefüggés alapján; képes azonosítani a különböző források szerzőinek a szándékát, bizonyítékok alapján értékeli egy forrás hitelességét. Megismeri a kurzus témájának a NAT, a kerettantervek és az érettségi követelményekhez való illeszkedését

Témakörök

1. Bevezetés a helytörténetírás elméletébe, módszertanába
2. A helytörténet-kutatás forrástípusai
3. Történeti demográfia és helytörténetírás
4. Történeti földrajz
5. Folklorisztika és helytörténet
6. Címertan
7. Oklevél- és pecséttan
8. Családtörténet
8. Kronológia
9. Történeti ökológia
- 11-13. A hallgatók által készített helytörténeti dolgozatok bemutatása

A foglalkozásokon történő részvétel: A gyakorlati foglalkozásokon a részvétel kötelező. A félévi hiányzás megengedhető mértéke részidős képzésben tantárgyanként a kontakt óraszám egyharmada. Ennek túllépése esetén a félév nem értékelhető (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: gyakorlati jegy

Az értékelés módja, ütemezése: Egy zárthelyi dolgozat megírása előre egyeztetett időpontban (április). Referátum tartása az órai foglalkozásokon. A referátum része annak a bemutatása, hogy a NAT-ban, a kerettantervekben és az érettségi követelmények között melyek azok a fogalmak, adatok (lexikák) és esetleges fejlesztési feladatok, amelyek a választott témához kapcsolódnak.

A félévközi ellenőrzések követelményei: A zárthelyi dolgozat érvényességének feltétele az 50%-ot jelentő ponthatár átlépése. (50.51 %) Az elégtelenre értékelt dolgozat pótlására a szorgalmi időszak utolsó hetében kerül sor. A referátumnak eleget kell tennie egy tudományos igénnyel elkészített előadás alapkövetelményeinek (önálló anyaggyűjtés, kutatómunka, a felhasznált szakirodalom bemutatása).

Letölthető dokumentumok

Nemzeti Alaptanterv:

<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/>
megtekintés (A Magyar Közlöny 2020. január 31-I (17.) száma; 5/2020. (I. 31.) Korm.rendelet)•

Történelem kerettantervek: https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat

Hatályos érettségi és vizsgakövetelmények:

https://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/altalanos_tajekoztatasi/vizsgakovetelmenyek2017

Az érdemjegy kialakításának módja: Az érdemjegy a zárthelyi dolgozat és a referátum súlyozott átlagából képződik.

Irodalom

1. elmélet

1. Andorka Rudolf: Gyermek, család, történelem. Történeti demográfiai tanulmányok. Bp., 2001.
2. Baán Kálmán – Kóczy T. László – Gazda István: Magyar családtörténeti és címertani irodalom, 1561–1944. Bp., 1984.
3. Bak Borbála: Magyarország történeti topográfiája. Bp., 2003.
4. Bényei Miklós: Helytörténet, iskola, könyvtár: helytörténeti ismeretek iskolai oktatásának segítése a könyvtárakban. Bp., 1997.
5. Bertényi Iván (szerk.): A történelem segédtudományai. Bp., 2006.
6. Bertényi Iván: Új magyar címertan. Bp., 1993.
7. Bodor Antal: Magyarország helyismereti könyvészete 1527–1940. Budapest, 1944.
8. Bodor Antal – Gazda István: Magyarország honismereti irodalma, 1527–1944. Bp., 1984.
9. Csombor Erzsébet – Tóth Krisztina (szerk.): Levéltár és helytörténet: a Komáromi Levéltáros Szakmai Nap előadásai, 1994–2004. Esztergom, 2005.
10. Feiszt György: Rövid magyar címertan és pecsétan. Bp., 1986.
11. Frisnyák Sándor: Magyarország történeti földrajza. Bp., 1990.
12. Gyáni Gábor: Helytörténet, várostörténet és regionális kutatások új megvilágításban. Hódmezővásárhely, 1979.
13. Stier Miklós: A helytörténetírás módszertani kérdései. Bp., 1980.
14. Szalontai Barnabás: Néprajz és helytörténet: válogatás a múzeum alapító igazgató ismeretterjesztő írásaiból. Nyírbátor, 1994.
15. Szentpétery Imre: Magyar Oklevéltan. Bp., 1930.
16. Vonyó József (szerk.): Várostörténet, helytörténet: elmélet és módszertan. Pécs, 2003.

2. források

1. Borovszky Samu: Szabolcs vármegye. Bp., 1900. (Magyarország vármegyéi és városai, 19.)
2. Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. Bp., 1890. (reprint: 1986.)
3. Cserenyák László (szerk.): Szabolcs–Szatmár–Bereg megye monográfiája. 1. Történelem és kultúra. Nyíregyháza, 1993.
4. Fényes Elek: Magyarország geographiai szótára, mellyben minden város, falu és pusztá, betűrendben körülményesen leíratik. Pest, 1851. (reprint: 1984.)
5. Engel Pál: Középkori magyar genealógia. In: Engel Pál: Magyar középkori adattár [CD-ROM]. Bp., 2001.
6. Entz Géza (szerk.): Szabolcs–Szatmár műemlékei. II. köt. Bp., 1987.
7. Fábián Lajos: Szabolcs, Szatmár, Bereg vármegyék területének és közigazgatási beosztásának változásai 1001–1995. Szabolcs, Szatmár, Bereg vármegyék és egyes szomszédos törvényhatóságok területének alakulása 1001–1995. Nyíregyháza, 1997.
8. Frisnyák Sándor (szerk.): Szabolcs–Szatmár–Bereg megye monográfiája. 2. Társadalom és gazdaság. Nyíregyháza, 1998.
9. Galambos Sándor – Kujbuszné Mecsei Éva szerk.: Nyíregyháza mezőváros tanácsa által határozottatott... (1793–1837) Nyíregyháza, 2001.
10. Gyalay Mihály: Magyar igazgatástörténeti helységnévlexikon. 1723–1918 között; továbbá a későbbi államkeretekbe osztott területek részletes adataival kiegészítve, általában 1989-ig. Bp., 1989.
11. Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. Bp., 1966.
12. Kempelen Béla: Magyar nemes családok. Bp., 1911–1932.
13. Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. II. L–Zs. Bp., 1988.

14. Kovacsics József (szerk.): Magyarország történeti statisztikai helységnévtára. 16. Szabolcs–Szatmár–Bereg megye. Bp., 2000.
15. Lehoczky Tivadar: Bereg vármegye monographiája. Ungvár, 1881.
16. Lipszky, Joannes: Repertorium locorum objectorumque in XII. tabulis mappae regnorum Hungariae, Slavoniae, Croatiae et confinium militarium magni item principatus Transylvaniae. Buda, 1808.
17. Magyarország helységeinek 1773-ban készült hivatalos összeírása. Lexicon locorum regni Hungariae populosorum anno 1773 officiose confectum. Bp., a magyar békeküldöttség 1920.
318. Mező András – Németh Péter: Szabolcs–Szatmár megye történeti etimológiai helységnévtára. Nyíregyháza, 1972.
19. Nagy Iván: Magyarország családjai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal. Pest, 1857–1868.
20. Nagy, Ludovicus: Notitiae politico–geographico–statisticae inclyti regni Hungariae, partiumque eidem adnexarum. Buda, 1828.
21. Vályi András: Magyar Országnak leírása. Buda, 1799. (reprint: Somorja, 2003.)
22. Helységnévtárak, pl.:
- Magyarország helynévtára. A különféle kormányzati ágak szerinti beosztás kimutatásával mint az 1863. év elején fennállott. Orts-Lexicon des Königreichs Ungarn. Mit Bedachtnahme auf die verschiedenen Zweige der Verwaltung wie solche am Anfang des Jahres 1863. bestand. Összeáll. és kiad.: B.-R.-A.-P. Pest, 1863.
 - A Magyar Szent Korona Országainak helységnévtára. Szerk. és kiad.: Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal. Bp.
 - Magyarország helységnévtára. Bp. (Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal és KSH)
 - A Magyar Népköztársaság helységnévtára. Bp. (KSH)
 - A Magyar Köztársaság helységnévtára. Bp. (KSH).

Nyíregyháza, 2026. január 26.

Szoboszlai György

főiskolai docens